

TECHNIKY MYŠLENÍ

Edin a Aida Tule

Člověk může prožít svůj život bez hlubokého přemýšlení, protože pouhé přežívání nevyžaduje přemýšlení a dalekosáhle rozumové kombinace.¹ Je dostačující schovat se pod existující systémy a odevzdat se inertní síle, aby působila směrem pohybu většiny. Stejně je to se šachem. Člověk může hrát šachy a dokonce přijít k závěrečné fázi hry bez kombinování, ale jen jako prohrávající.

Ohromný myšlenkový potenciál se ukrývá pod nezvládnutými schopnostmi rozmyšlení, které se často žárlivě střeží a pěstují v řídkém počtu rodin, které je bedlivě předávají z pokolení na pokolení, sníženým hlasem, jen do nejmilejších uší.

Když je řeč o jednom takovém kapitálu, jako jsou schopnosti rozmyšlení, do určité míry je pochopitelná sobeckost a opatrnost mistra těchto schopností, stejně jako je pochopitelná selektivita těch, kteří zanechávají svým dědicům jen peníze a nemovitosti. Narozdíl od novopečených „boháčů“, kteří měli více štěstí než rozumu, moudří lidé rozkošným vánkem pronikavého a vítězného myšlení foukají do křídel mladého dorostu, ustavující do jejich životů flexibilní systémy, které je usměřňují ke konstantnímu zdokonalování ducha, těla i mysli.

Osoby s nejubožejším vánkem technik přemýšlení jsou lidmi, kteří se zcela opřeli na vlastní přesvědčení o správnosti určité ideje², bez přemýšlení věřící, že víra, dobrý úmysl a průměrné činy jsou dostačující k dosažení vyšších cílů. Dokud světem bloumá miliarda spících jezdců na jediné ujařmené myšlence, tato idea různými způsoby vyzývá potenciální nositele ostrého rozumu.

Experimentální myšlení

A když se nad ním rozprostřela noc, spatřil hvězdu a zvolal: „Toto je Pán můj!“ Když však zapadla, řekl: „Nemám rád zapadající.“ (An'ám:76)

Tvůrce nám uvádí v Koránu příklad člověka (Abraháma, mír s ním), který se, žijíce mezi uctívači nebeských těles a dalších lživých autorit, rozhodl donutit k přemýšlení své soukmenovce a v tomto úsilí využívá celé spektrum zajímavých metod (vede podnětné diskuze se svými bližními, uplatňuje odměřenou sílu, ovlivňuje podvědomí, debatuje na nejvyšší úrovni atd.)

V předešlém citátu Abrahám, mír s ním, přemýšlí nahlas v přítomnosti skupiny lidí s cílem povzbuzení logického rozmyšlení. Vidíme ho jak promyšleně posuzuje nebe a odděluje určitá tělesa, poukazuje na to, jak jsou tato tělesa relativní velikosti a že též vycházejí a zacházejí. Dle logiky věci – vše co vychází a zachází má svou ustálenou dráhu a vše s jasně ustálenou drahou zcela jistě indukuje existenci větší síly, která ustavila tato tělesa a též i jejich pohyby. Ibráhím, mír s ním, v předchozím úsudku provádí více mentálních aktivit:

- a) definuje problém mnohobožství

---

¹ Jedna z definic kombinování, jak ve sportovním, tak i v praktickém životě, říká, že kombinací je každá akce, která je vedena dle detailně utvrzeného plánu a která obsahuje alespoň jeden pohyb se silnějším a vícestranným působením ve vztahu na průměrné jednoduché pohyby mimo jakékoli dlouhodobější systémy.

² Muslimové jsou v podstatě 100% přesvědčeni o správnosti ideje islámu, což lze vidět v jejich připravenosti v debatách se křesťany nebo také následovníky jiných neislámských světónázorů svolat Boží proletí na sebe a své rodiny v případech, že oni budou těmi, kdo vyzývají k bludu. Křesťané a následovníci jiných životních filozofií, ve vzpomenuých situacích, svolávání Božího prokletí pravidelně stácejí na ty, kteří vyzývají k bludu, často otevřeně přiznávají, že nejsou s to dojít tak daleko, když jde o otázku správnosti jejich světónázorů. Avšak tuto svou ne stoprocentní jistotu ve správnost své ideje úspěšně nahrazují její kvalitní propagací.

- b) aktivně pozoruje (nebeská tělesa)
- c) srovnává (mezi jednotlivými předměty pozorování)
- d) vytváří hypotézu (jako: pokud něco vychází a zachází, pak...)
- e) přichází s experimentem (vede druh monologu)
- f) vynáší závěr.

Přidaná kvalita jeho mentálních aktivit se odráží v nepřímém vlivu na kognitivní procesy svých soukmenovců, protože skrze zahleděnost do nebe a rozmyšlení nahlas moudře a nenásilně sugeruje zdravou logiku, umně se vyhýbající přídech „rozumování“ který často ústí ve stavbu zdi a vzdálení se od osob, které cítí, že je někdo chce (přímo) měnit.

Bůh skrze příklad Abraháma, mír s ním, obrací pozornost k praktické výchovné metodě, která je upotřebitelná v mnoha různých situacích. tak např. dva přátelé, kteří chtějí ukázat jedním efektivním způsobem chyby v přemýšlení nějaké třetí osoby, se napřed mohou domluvit, že, naoko, spontánně povedou rozhovor nepřímo se dotýkající aktuální problematiky cílené osoby.³

Konec konců, my všichni jsme výsledkem rozhovoru našich rodičů, jejichž dialogy odrážely naše vědomí a žebříčky hodnot, zatímco my jsme si, naoko nepřítomně, hráli okolo jejich nohou.

Revoluční myšlení

I řekl Mojžíš: „Pane, mou hrud' mi rozevři a mé dílo mi usnadni a uzel na mém jazyku uvolni (TáHá:25-27)

V Koránu jsou cíleně ponechané mnohé prosby rozličných podob. Prosba, mimoto že nám ukazuje potřeby a přání jedinců, odráží i systém přemýšlení přítomný u těchto osob, jejich chápání priorit a i jejich strategií.⁴

V předešlém citátu Tvůrce života na planetě uvádí příklad jedince – (Mojžíš, mír s ním), který měl za úkol postavit se na odpor tehdejší supervelmoci (Faraónovi) a uchránit svět před jeho zlem. To, co nás dnes zajímá, berouce v potaz to, že žijeme v podobných okolnostech, je: Jak tento jedinec přemýšlel? Jak se na tento úkol připravoval? Co mu bylo prioritou a co žádal od Boha? Vojsko, výzbroj, atomové zbraně... nebo něco zcela jiného? Pokud budeme brát v potaz, že přednosti elitního revolucionáře jsou:

- a) nepřítomnost úzkých osobních zájmů
- b) chápání priorit
- c) vynikající řečnické schopnosti
- d) konstantní práce s masami

pak uvidíme, že Mojžíšova, mír s ním, prosba je odrazem jednoho ústředního systému přemýšlení, ve kterém jsou priority, strategie a pozornost postaveny do souladu s konkrétní fází působení.

Mojžíš, mír s ním, na samém počátku vlastních příprav pro střet s nespravedlivým, násilnickým systémem, žádá právě ty vlastnosti, bez kterých si žádného elitního revolucionáře nelze představit. Je důležité podotknout, že potřeba za pěstěním vzpomenutých kvalit není

³ Média skutečně působí tímto nepřímým způsobem. V průměrném filmu se vysloví mezi 400 až 600 větami v různých dialogích, jejichž témata jsou velmi často pečlivě vybírána, s cílem odrazit percepci diváků před malými obrazovkami, jejichž návyky, preference a názory jsou cílenou metou těchto dialogů.

⁴ Mnozí „vzdělávači“ muslimských mas nepromyšleně a nezámyslně i záměrně, vnášejí do mentality muslimů determinizmus a fatalizmus, citujíce texty islámu, které hovoří např. o nevyhnutelnosti osudu a jeho odvěké určenosti, mimo jeho pravého kontextu. Existuje známé vyprávění, které říká, že osud může být změněn prosbou a prosba sama je systémem myšlení, což znamená, že osud každého člověka je z veliké části reflexí jeho/jejího myšlení. (Šewbán, Bůh s ním budiž spokojen, vypráví od Posla, mír a požehnání s ním, slova: „Předurčení nemůže změnit nic, kromě prosby...“ – zaznamenal Ibn Mádža v Knize o zkouškách, č. 4022, hadís je hasan)

omezena jen na Mojžíše, mír s ním, protože ponechání jeho příkladu k přečtení v Koránu – všem generacím až do Posledního dne, ukazuje na jasnou nutnost osvojení si jeho způsobu uvažování všemi těmi, kteří se najdou v situaci podobné té jeho.

Co bránilo jiným věrejším i dnešním nábožensko-politickým „lídrům“ vyrůst v kvalitní reformátory s hmatatelnými výsledky, když ne strach, úzkost, obtěžkání úzkými osobními zájmy, nedostatek kolektivního vědomí a velmi sporá znalost základů přesvědčivé motivační rétoriky?

Analytické myšlení

A pokračovali dále, a když pak na lodi pluli, služebník Náš ji provrtal. (Kahf:71)

Výše vzpomenutý citát hovoří o dvojici spolucestujících a jejich percepcích určitých událostí, je známo, že se jedná o Mojžíše, mír s ním, a jednoho dobrého člověka (Chidra) s mimořádnými analytickými schopnostmi.

a Mojžíš mu řekl: „Smím tě následovat, abys mne naučil něčemu ze správného vedení, o němž jsi byl poučen?“ (Kahf:66)

Zde je důležité všimnout si, že Mojžíš, mír s ním, ačkoliv je Boží posel, tedy osoba přímo spjatá se zjevením, též že je jedním z pěti nejvlivnějších poslů, poníženě, jako malý chlapec, žádá o svolení učit se od druhé osoby.⁵

V následujícím pokračování vidíme, že Chidr Mojžíše neučil šarí'atské znalost, nýbrž praktické životní zkušenosti, šířící jeho obzory a ukazující mu potřebu zhodnocení „širšího obrazu“ při analýze událostí.⁶

Poté, co Chidr svolil Mojžíši, mír s ním, aby ho doprovázel na jeho cestě, společně vstoupili na jednu loď, kterou Chidr nonšalantně probil. Následuje Mojžíšova, mír s ním, udivená reakce:

I otázal se Mojžíš: „Provrtals ji, abys utopil ty, kdož na ní cestují? Tys věru učinil věc nevídanou!“ (Kahf:71)

Při této konkrétní události reagoval Mojžíš, mír s ním, na základě následujících pozorování (a vynesl svůj soud):

- a) loď patří chudým lidem, kteří pomocí ní (rybolovem) sytí své rodiny
- b) Chidr, ničím nevyzván, probíjí tuto loď
- c) učiněn je těžký přestupek
- d) reaguje odsuzujícíce tento čin.

Poté, co se seznámíme s Chidrovou percepcí vzpomenuté lodi, jejich uživatelů a ještě mnoha dalšího, uvidíme, že Mojžíšova, mír s ním, nezkušenost v daném momentě a povrchní posuzování určitých životních událostí.

Na konci putování Chidr objasňuje motivy svých činů a říká: **Co týká se lodi oné, ta patřila chudákům, kteří na moři pracují. A chtěl jsem ji poškodit, aby ztratila cenu pro krále jednoho, jenž na ně číhá a jenž každou dobrou loď násilím jímá.** (Kahf:79)

Pozorování vzpomenutých událostí perspektivou Chidra se lišila ve vztahu k Mojžíšovi, mír s ním, v následujícím:

---

⁵ Tímto fenomenálním příkladem jsme poučeni, že nez ohledu na vlastní znalost, místo ve společnosti, privilegia atd. nikdy nepodceňujeme jiné prameny znalosti a vždy přistupujeme otevřeně k novým poznatkům a zkušenostem, Opravdu, jedná se o jediný přístup k životu garantující konstantní sebezdokonalování.

⁶ To je třeba vytknout, neboť existují i takoví lidé, kteří tvrdí, že jediná znalost hodná úsilí a výzkumu je pouze ta šarí'atská. Dále uvidíme, že aplikace šarí'y bez podrobné znalosti např. ekonomicko-politické skutečnosti je zcela směšná

- a) Chidr bere v potaz celý ekonomicko-politický systém, který skvěle zná, v jehož okruhu žijí a pracují vzpomnutí rybáři, jako kategorie společnosti, ohrožená tímto nespravedlivým systémem
- b) Chidr zná body v zákonu, na základě kterých moc sobě dává právo odejmout cizí majetek (správné lodě) ohrožující jejich existenci
- c) Obratně nalézá „díru“ v tomto nespravedlivém zákonu a zajišťuje zástížení životních zájmů této ohrožené populace

Chidr používá dávku vypočteného rizika, užívaje konceptu způsobení menší škody pro dosažení většího zisku.⁷

Jinými slovy řečeno, jeden účastník vzpomnutých událostí reagoval emotivně jako neinformovaný šarí'atský právník, nevidící dále než na díru v lodi, spěchající s odsouzením, zatímco druhý, zcela chladně, posuzuje druh politické moci, profil a vlastnosti vladaře⁸, obeznámen se stavem nejohroženějších kategorií společnosti, takže díru v lodi vidí jako spásonosnou díru v jednom nespravedlivém ekonomicko-politickém systému.⁹

Takže, to čemu Chidr naučil Mojžíše, mír s ním, a jeho prostřednictvím též nás všechny ostatní, je:

- 1) nutnost vyčerpávající ekonomicko-politické analýzy události
- 2) celkové nahlížení na událost, na úrovni lokální, je možné jen v kontextu globálního dění
- 3) nic nemusí být takovým, jakým vypadá.
- 4) Potřeba detekování a používání „děr“ v nespravedlivých ekonomicko-politických systémech
- 5) Díra ve člunu může být spásou pro rybáře, pokud se postaví do správného kontextu
- 6) Nutnost rozpoznání užitku a šancí v pravý čas.
- 7) Zachovat „chladnou hlavu“ v každé situaci, protože rozpálená hlava rychle strádá.

Hypotetické myšlení

Je skoro nemožné představit si určitou socio-psychologickou situaci, která by neměla svůj ekvivalent v Koránu. Dívat se na vraždění dětí je vedou z extrémních situací, která se, bohužel, dennodenně opakuje. Člověk, který na vlastní oči vidí, jak odstřelovač zabíjí dítě v náruči jeho matky, nebo jak granát zasáhne dětské hřiště plné bezstarostných dětí, může, povrchně přemýšlejíce, velmi lehce zapochybovat o Boží existenci¹⁰ Právě jedna taková

⁷ tento koncept způsobení sobě určité škody za cílem získání většího zisku není cizí modernímu západnímu politickému myšlení, berouce v potaz 11. září, tedy zničení pár vlastních budov za cílem legalizace drancování muslimské ropy a dalších přírodních zdrojů na Blízkém Východě a ve Střední Asii

⁸ Směrodatné je, že staronová moc zcela vždy, skrze zákony odpovídající pouze jí, opatrně plánuje ekonomickou závislost jejich „poddaných“. Někdy je to skrze zákonně ošetřenou konfiskaci „nářadí“ nebo objektů, kterým se získávají materiální prostředky a někdy skrze podniknutí velké, nepřekonatelné konkurence, ohrožující menší podnikatele (tj. kategorie společnosti ve vývoji), nedovolující jim vyšvihnout se na úroveň kapitalistů a tím ohrozit jejich konkurencí zájmy bratří dvojčat politické elity – bohaté tlustokožce, kteří např. na svá vozidla od 100 000 euro výše platí mnohem menší pojištění ve srovnání s pojištěním vozidel za 5000 euro atd.

⁹ Zajímavé je podotknout, že, navzdory jasným veršům a jejich příkazům, ani Islamska zajednica v Bosně a Hercegovině (Islámská společnost – souhrnná islámská náboženská platforma v zemi – pozn. čs. překladu) ani alternativní islámské organizace neposkytly vyjádření elitních ekonomicko-politických expertů. Je i tohle jedním z důvodů 10 genocid v užší domovině a několikasetletého potáčení se v té šíři? (a jak by srovnání vypadalo u nás? – pozn. čs. překladu)

¹⁰ Ruský klasik F.M. Dostojevskij ve svých dílech ospravedlňuje svůj ateismus jednou scénou z dětství, kdy byl očitým svědkem toho, jak krvelačný pes roztrhal malé dítě. Otráven tímto pohledem, směle uzavírá, že Bůh není, a pokud je – podle něj, zcela jistě není dobrý, protože nezasáhl v případě ohroženého dítěte. Chyby v jeho přemýšlení jsou četné, protože nechápe, že ani jedna osoba nežije ve vakuu že všechny individuální osudy jsou

situace je zdokumentována v Koránu: **A pokračovali dále, až potkali chlapce nějakého; i zabil jej** (Kahf:74)

Vidíme Mojžíše, mír s ním, jak emotivně a bouřlivě reaguje, posuzující celou událost (Chidra ve vlastnosti vraha dítěte)¹¹ obzvláště tragicky: **a Mojžíš zvolal: „Zdaž zabil duši nevinnou, aniž právo pomsty jsi měl? Tys věru spáchal věc ohavnou!“** (Kahf:74)

Mojžíš, mír s ním, je opět bolestně povrchní a to z prostého důvodu, že se celým případem nechal přespříliš unést, posuzující situace z krátkého odstupu.¹² Chidr za čas, zcela klidně, objasňuje celou událost a říká: **A co týká se chlapce toho, rodiče jeho byli věřící, a obávali jsme se, že vzpurností a nevděkem svým on zavede je oba, a přáli jsme si, aby Pán jejich jim jej vyměnil za jiného, jenž bezúhonnější aby byl a lásky jejich více byl hoden.** (Kahf:80-81)

To, co Tvůrce naučil (připomněl) Mojžíši, mír s ním, ale i nám všem, skrze Chidra, bylo:

1. všichni lidé, jedno jestli pozitivní, či negativní, byli jednou dětmi.
2. děti nevychovááme jen my, ať už jsme jakkoli dobří a vzdělaní, ale i naše okolí.
3. berouce v potaz, že se naše životy již odehrály ve Stvořitelově znalosti, On dopředu zná v co vyroste každé dítě a jaký dopad bude mít jeho/její působení na okolí. Brzký odchod dítěte je někdy milostí pro jeho rodiče, okolí, ale i to dítě samo.¹³
4. To, co děti, i když původem z dobrých rodin, může učinit negativními, je dominující negativita okolí, kterou jsme nezamýšleli dostatečně silně proměnit.
5. Tím, že nereagujeme na negativitu okolo nás (nemorálnost, nejružnější motivátory cizoložství, perverze, neznalosti, nenávisti atd.) a též naším indiferentním, nereformátorským stanoviskem sami přispíváme k objevení se všech negativit v našem okolí, které se později odrazí ve stanoviscích a charakteru nových generací, takže se staneme přímými spoluúčastníky ve vytváření tragického osudu našich dětí, kterou posléze bezmocně oplakáváme.
6. vše co se nám stává, dobré nebo zlé, je dílem našich rukou

---

nutně propleteny s tím kolektivním. Navíc, ani jeden člověk není s to objektivně analyzovat ani vlastní život, dohromady se všemi svými správnostmi a chybami, šancemi a okolnostmi, východisky a nebezpečími – a už vůbec ne objektivně zhodnotit vše, co utváří osudy jiných lidí, jejichž minulost a budoucnost (nejen) je nám neznámá a jimž často ani neznáme jména. Takže smělost ubohého Dostojevského, že na základě jediné scény, kterou viděl a jejíž širší kontext naprosto nezná, neguje Tvůrce, nebo ho charakterizuje jako zlého, je nepopíratelným důkazem jeho elementární neznalosti a domýšlivosti.

¹¹ Islám přísně zakazuje zabít děti, jak vlastní tak i cizí a zde není propočtu. Chidr učinil svůj čin na základě specifického zjevení, nikoliv na základě vlastního propočtu. Avšak i potom existují mentální pochody racionalizující zabíjení něčích dětí. Četnik (srbský nacionalistický militant – pozn. čs. překladu) např. nenahlíží na malého Ahmeda jako malého Ahmeda, nýbrž jako potenciálního otce deseti muslimů, kterého pokud nezabije, jeho děti vyrostou, založí své rodiny a porodí padesát nových muslimů, ohrožujících zájmy velkosrbství. Po takové racionalizaci vlastního zločinu, má četnik naprosto klidné svědomí a spí hlubokým, uvolňujícím spánkem, který mu dává sílu k novým „počinům“. I to je systém myšlení tradovaný z generace na generaci.

¹² Rozdíl mezi komedií a tragédií je v odstupu, s jakým diváci spatřují věci. Např. člověka, který vidí z velkého odstupu, jak druhému padá cihla na hlavu, tato událost rozesměje. Stejná scéna, viděna ovšem zblízka, mu neude směšná ani v nejmenším a to proto, že byl dostatečně blízko, aby viděl bolest v tvářinešťastníka, nebo aby slyšel tupý úder o jeho hlavu, nebo zažil celou hořkost křiku zraněného. Podobně s dalšími věcmi v reálném životě. Osoby hledící na život z krátké vzdálenosti se příliš emočně unášejí vším, co se jim a lidem okolo nich děje a budou mít život plný těžkostí více, než ti, kteří na vše nahlížejí v kontextu nějakého vyššího smyslu a logiky.

¹³ Ztráta dítěte je, Bůh nás chraň takové zkoušky, těžká věc. Avšak pokud se jedná o nějakou situaci, která má reálnou možnost opakovat se v každém čase na každém místě a navíc je i popsána v Koránu, je třeba se dopředu emočně na ni připravit. Jedním ze způsobů přípravy je skrze správné chápání konceptu disponování něčím v islámu, který nás učí, že člověk ničím nedisponuje, nýbrž jen dočasně zachází s jemu danými blahodary, zatímco pravým vlastníkem je Bůh (na správné chápání konceptu vlastnictví nás odkazuje také gramatika arabštiny, která nezná sloveso „mít“). Ztráta dítěte může být pohlížena i jako dočasné odloučení, jehož účelem je rozveselit truchlícího rodiče jedním velkolepým setkáním a spojením ve světě budoucím, po dlouhých letech touhy, která vybrousí rodičovo srdce v nejkrásnější klenot.

7. pokud jsou individuální osudy propleteny s osudy kolektivními, a jsou, pak naše starost a zodpovědnost nesmí a ani nemůže být ohraničena na nás a naše nejbližší.

Dlouhodobé myšlení

A pokračovali dále, a když přišli k obyvatelům města jednoho, o jídlo je požádali, však lidé ti je pohostit odmítli. A našli zde zeď, jež spadnutím hrozila; když pak ji služebníkův Náš do pořádku přivedl, pravil mu Mojžíš: (Kahf:77)

Tímto přicházíme ke třetímu, konečnému, případu na tomto mimořádném putování, kterého se účastnili Mojžíš, mír s ním a Chidr. Tentokrát dvojice spolucestujících přichází, unavení a hladoví z dlouhé cesty, do jedné vesnice, kde žádají jídlo a pití. Avšak vlídné přijetí je jim hrubým způsobem odepřeno. Navzdory nepohostinství místních, nachází Chidr v jejich vesnici zeď ve fázi zničení, kterou z vlastní iniciativy znovu buduje, nestaraje se o jakoukoliv finanční odměnu. Mojžíš, opět zmaten, zbrkle reaguje a říká: „**Kdybys chtěl, mohlo by se ti za to dostat odměny.**“ (Kahf:77)

Mojžíš se, jinými slovy, diví Chidrovu přístupu a to ze dvou důvodů:

- 1) Chidr opravuje zbořeníště ve vesnici, jejíž obyvatelé se vůči nim zachovali krajně nekorektním způsobem.
- 2) Chidr nevyžaduje od těchto obyvatel žádnou odměnu za tento svůj počin.

Na samém konci Chidr objasňuje své počínání ze své perspektivy a říká: **A co se týká té zdi, ta patřila dvěma chlapcům sirotkům ve městě tom a byl pod ní poklad pro ně předurčený; a otec jejich muž bezúhonný byl a Pán tvůj si přál, aby oni nejdříve dospělosti své dosáhli a teprve pak poklad svůj odkryli z milosrdenství Pána tvého. A já pak nic z toho z rozhodnutí vlastního nečinil; a toto je výklad toho, v čem tys trpělivosti nebyl schopen.**“ (Kahf:82)

Chidr opakovaně oznamuje o důležitosti informace ve správný čas, podotýkajíc, že je obeznámen se vším dobrým i špatným v této vesnici, taktéž že ho zlý čin několika osob na jednom místě nenabádá odtrhnout ruce ode všech. Zaměřuje se, stejně jako i na počátku, na ohrožené skupiny společnosti, podotýká svou starost o dva sirotky a rozjíždí konkrétní projekt, kterým si přeje zaštitit zájmy těchto dětí a také umožnit jim přijatelnou budoucnost. Tímto způsobem přemýšlení nad problémy společnosti a konkrétního působení Bůh Mojžíše, mír s ním – i nás všechny – poučuje, vedle jiného i následujícím:

- a) vyhýbat se generalizaci (zevšeobecňování), protože všechny generalizace jsou chybné a zejména tato
- b) potřeba spatřovat dobro a pozitivitu ve všem a všude
- c) nezbytnost dlouhodobého plánování
- d) zabezpečení finančních injekcí vyvíjejícímu se dorostu
- e) záštita zájmu mladých skrze vytříbené činy
- f) osoba, jejíž myšlenky jsou v budoucnosti, disponuje kvalitní přítomností, neztrácí čas a energii na drobnosti a malosti
- g) rozdíl mezi ctnostnými širokého srdce a drobných ziskuchtivců je v tom, že první provádějí i takové činy, za které neočekávají finanční náhradu.

Zde se můžeme ptát, proč Chidr, od samého začátku až do konce svého pobytu s Mojžíšem, mír s ním, trval na tom, aby se Mojžíš, mír s ním, na nic neptal, dokud on sám nerozhodne vyjasnit mu své činy? Navíc, jeho díla byla natolik šokující, že by je těžko přijala jakákoli jiná normální osoba bez vyptávání se a bez určité dávky zmatení. Proč např. před vstupem na loď, kterou probil, dopředu nepoučil Mojžíše, mír s ním, o důvodech jejího probití? Nebo proč dopředu neobjasnil důvody zabití dítěte nebo postavení zdi?

V čem je pointa?

Jedná se o zvláštní výchovnou metodu, která skrze dávku šoku, nejistoty a tajemství úspěšně aktivuje všechny smysly a maximum rozumového angažmá žáka samého, nechávající mu/jí dostatek prostoru samostatně odhalit skryté motivy a širší okolnosti, skrývající se za každodenními událostmi?

Kdyby Chidr dopředu detailně objasnil své tři činy, vedle toho, že během putování nedosáhl plné pozornosti svého učedníka, nemohl by jej ani poznat skrze jeho upřímné reakce, ani by učedník nepoznal sebe sama a své chyby ve svém vnímání.¹⁴

Což to pak není právě maximum jednoho správného pedagogického přístupu?

Oportunistické myšlení

Věru ti, kdož přišli s pomluvou, jsou jen malou skupinou mezi vámi, však nepokládejte to za něco zlého pro vás. Nikoliv, je to pro vás dobré. Každému muži z nich se dostane toho, co zaslouží si podle hříchu, zatímco ten, kdo z nich vzal na sebe jeho větší část, obdrží trest nesmírný. (Núr:11)

Důvodem zjevení předešlého verše je pomluva cti nevinné a neprovinilé, Aišy, Bůh s ní budiž spokojen, ze strany určité skupiny pokrytců, kteří o ní začali šířit nemorální zvěsti. Tyto zvěsti dosáhli takové míry, že nakonec Bůh musel zasáhnout a zjevil verše dokazující její nevinnost. Jak je jistě zřejmé, jak Aiša sama tak i její celá rodina (otec Abú Bekr, Bůh s ním budiž spokojen), byli velmi znepokojeni kvůli této pomluvě, pociťovali velikou emocionální bolest a psychologický nátlak. Stvořitel poznal tento jejich stav a zjevil verše útěchy, učíce je – ale i všechny nás, kteří se nalézáme v podobné situaci – poznávat pozitivní stránky rozličných nepříjemných životních situací.

Jakým způsobem je tato situace dobrá pro ty, kteří ji považují za zlou?

- a) díky pomluvě je čest a čistota Aišy vzpomenua v Koránu
- b) tím je ukázána její vznešenost a věčná památka, protože Stvořitel přímo zasáhl dokazující její nevinnost
- c) pomluva byla důvodem zjevení verše a předpisů, které jsou potřebny lidem bez ohledu na čas a místo, kde žijí a týkají se vztahů k informacím a jejich pramenům
- d) díky pomluvě vypluli pokrytci na povrch a tak byli označeni jako potenciální sémě nepořádku i v budoucnosti.

Je zajímavé, že se v Koránu na více místech vzpomínají citáty typu:

Je však možné, že je vám nepříjemné něco, co je pro vás dobré (Bekara:216)

Nebo: Jestliže k nim cítíte odpor, je možné, že cítíte odpor k něčemu, do čeho Bůh vložil velké dobro. (Nisá':19)

Těmito citáty nás Stvořitel učí druhu oportunistického přemýšlení, tedy spatřování pozitivních stránek v situacích, které většina vidí jen jako škodlivé.

Faktem je že nic, z toho, co se nám stává, nemůže být ani dobrým ani zlým samo o sobě, nýbrž se to takovým stane skrze naši interpretaci. Jednou z věcí, na kterou si lidé nejvíce stěžují a jeden ze stavů, které nejvíce nenávidí je bolest a utrpení. Co více, většina lidí, když by měla tuto možnost, zlikvidovala by všechny podoby bolesti a utrpení na všechny časy. Avšak faktem je, že i bolest má svůj význam a přednosti:

- a) ve stavu utrpení a bolesti jsou smysly zostřeny, smyslové orgány vnímavější a člověk je schopen lépe vnímat detaily světa kolem sebe

---

¹⁴ Chidr byl jistě velmi zajímavou osobou, s mimořádným stylem a unikátní schopností přitáhnout na sebe cizí pozornost. Nikomu z lidí není přespříliš dávka tajemství, nezávisle na tom, čím se zabývá a to z prostého důvodu, že lidé, kteří se příliš rychle otevrou, netakticky odkrývajíce vše co vědí i nevědí, se velmi brzy stanou nezajímavými.

- b) se zostřenými smysly je člověk lépe schopen proniknout do samé podstaty věcí a výzev, které ho čekají
- c) ve stavu bolesti se, jakožto výjimečně závažný faktor, čas rozvláčí a mnohem pomaleji ubíhá, ve srovnání s časem „šťastlivce“
- d) zostřené smysly v kombinaci s dostatečnou dávkou času jsou dvě nejlepší věci, které si může přát člověk, který v intelektuální produktivnosti vidí největší užitek

Na druhou stranu je důležité poznat iluze většiny a mít vyvážená stanoviska vůči tomu, co lidé většinou nekonečně milují:

a je možné, že milujete něco, co je pro vás špatné; (Bekara:216)

Tak např. lidé neúnavní v hledání štěstí, které si přejí za každou cenu, i když stejné má i své škody:

- a) ve stavu štěstí lidské smysly jsou povrchní a otupené, také životní přístup je povrchní a bez potřebné hloubky.
- b) Ve stavu štěstí čas, jakožto velmi závažný faktor, ubíhá rychlostí blesku
- c) Otupené smysly v kombinaci s nedostatkem času jsou dvě nejhorší věci které si normální člověk na tomto světě může přát.

Berouce v potaz, že muslimové se ve značné části světa, jako Aiša, nechť je s ní Bůh spokojen, již z dřívější doby nacházejí ve stavu velké pomluvy ze strany určitých světových pokryteckých center moci, jsme poučeni nepovažovat to pro nás za čiré zlo. Naopak. Je to pro nás lepší. Jak?

Spiknutí namířené proti určité skupině pravidelně ústí v

- a) posílení kolektivního vědomí u této cílové skupiny¹⁵
- b) urychlené vyzrávání pod vlivem tlaku okolí
- c) zanedbávání triviálních soubojů mezi jejími členy
- d) zaměření se na priority
- e) organizovanou činnost podle ustavených dlouhodobých cílů

Ambiciózní myšlení

I odpověděl Josef: „Pověř mne správou nad sýpkami země,neb já strážce jsem pečlivý a moudrý.“ (Júsuf:55)

Předchozí větu vyslovil vybraný Boží služebník a prorok Josef, mír s ním, poté, co vyšel z vězení. Tato věta odráží jeden způsob přemýšlení o sobě a světě okolo sebe, která dovádí v potaz četná poselství a výchovné metody, které se muslimům servírují z nevzdělaných úst rodičů, ze zaprášené imámovské židličky, z prken, která znamenají svět (tedy z minberu) - a týkají se ošklivě pochopeného konceptu spokojení se s malým, neodvážnosti zabalené do roucha skromnosti, neambicióznosti, která se novému dorostu prodává pod etiketou bohabojnosti a holé zbabělosti, interpretovaného jako trpělivost.

Je zajímavé všimnout si, že Josef, mír s ním, vyšel z vězení na výzvu krále, kterému byla potřebná určitá Josefova schopnost (výklad snů). Poté, co úspěšně vyjasňuje dilema krále vlastními schopnostmi, kterou pěstoval od raného mládí, Josef,mír s ním, rozpoznává vhodný moment pro vlastní prosazení a také na základě poznání toho, v čem je dobrý a skrze co může mít největší vliv na život okolo sebe, sebejistě a rozhodně žádá – nic více a nic méně než – post ministra financí.

¹⁵ Skvělý příklad jako důkaz pozitivitu tlaku na národnostní úrovni jsou Německo a Japonsko. Dva národy, které po druhé světové válce byly označeny etiketou národů fašistických, nehumánních, nebezpečných pro lidstvo atd. tyto nálepky, se kterými se každý den střetávali a které je po desetiletí drželi ve stavu ani trochu přijatelného psychologického tlaku, vedle jiných faktorů, vyústily ve správné zaměření se, silnou potřebu dokazovat, kolektivní vědomí atd.

Některá poučení a návrhy pramenící z této věky prověřené situace jsou

- a) aktivně rozvíjet schopnosti a přednosti, které družstvo potřebuje
- b) poznávat sama sebe a vlastní sklony
- c) prosazování se do klíčových pozic za cílem většího vlivu
- d) nutnost sebe prosazujícího a sebejistého přístupu
- e) aktivně vytvářet šance, namísto čekat na ně, protože životní tempo je příliš rychlé a okolnosti příliš soutěživé, abychom si mohli dovolit luxus pasivního čekání na „ukázanou příležitost“
- f) cena téměř každého úspěchu je shrnuta ve výrazu „odhodlat se“

Ofenzivní myšlení

Nebo říkají: „On si to vymyslí!“ Odpověz: Přineste tedy deset súr podobných tomuto, vámi vymyšlených, a pozvěte si na pomoc, koho jen můžete, kromě Boha, jste-li pravdomluvní!“ (Húd:13)

Ve výše vzpomenutém citátu vidíme duel mezi Muhammedem, mír a požehnání s ním, přicházejícím s novými ideami a jeho soukmenovců, kteří pochybují o božském pramenu těchto idejí, kteří jej obviňují, že tyto nové ideje jsou jeho pouhými výmysly. V momentě, kdy je konfrontován s nepodloženými obviněními, Stvořitel jej učí – jako i všechny ty, kteří pročítali o této události – také způsobu jakým odpovědět na tato obvinění, když říká:

Těmito slovy je Muhammed, mír a požehnání s ním, poučen, ale i my ostatní, abychom nedovolili druhým tak lehce nás posadit na lavici obžalovaných, ze které nám nezbyvá nic jiného než uchýlit se k inferiorní a defenzivní rétorice, kterou, pokud si ji vybereme, budeme dopředu poraženi. Naopak! Stvořitel nás učí sebejistému a ofenzivnímu nástupu jehož cestou v okamžiku vrátíme druhé straně stejnou měrou, dovádějíce vlastní žalobce do situace, kde se musí bránit a dokazovat oni.

Sportovním slovníkem řečeno, protivníkův balon, který se nalézá na naší půlce, vrátíme dostatečně silnými a rozhodnými kopy přes protivníkovu stranu, nedovolujíc mu, aby odskočil na naši půlku dvakrát. V případě, že protivník není stavu odpovědět na naši penaltu, a je dále úporným v podceňování našeho, nám darovaného talentu, je ho třeba ponížít v jeho nadutosti způsobem, jakým si sportovci pohrávají s protivníkem, který jich není hoden – ležérním zvednutím balonu:

Jste-li na pochybách o tom, co jsme seslali služebníku svému, tedy přineste síru podobnou této a předvolejte si svědky své kromě Boha, jste-li pravdomluvní! (Bekara:23)

Poté, co Muhammedovi, mír a požehnání s ním, protivníci neuspěli odpovědět na jeho výzvu – přijít s deseti podobnými súrami, pak se jim odpovídá, aby přišli alespoň s jedinou súrou, poukazujíc tímto způsobem na více stěžejních životních problémů:

- a) nikomu nedovolit, aby nás vsazoval na lavici obžalovaných, protože defenzivní rétorika je znakem prohrávajících
- b) uchovat ducha vždy připraveného čelit výzvám a pronikat kupředu, bez ohledu na profesi, protože vyzývat vyžaduje konstantní přípravy a zdokonalování
- c) jen osoba, která je silně přesvědčena ve kvalitu toho, co nabízí (např. vlastního produktu) a také to dokáže skrze charakterní přístup a profesionální úsilí, může přesvědčit druhé, že disponuje kvalitou, pro kterou stojí žít
- d) vědomí o vlastní síle rodí spoléhání se na sebe a sebevědomí
- e) zatvrzelé negativisty a zabeďněnce ponížít v jejich zabeďněnosti

Závěr

Nejlepší věcí, kterou může člověk svým dětem zanechat, je dobrá výchova. Dobrá výchova v sobě nezahrnuje pouze uctivost (respekt ke starším), přístojnost (neutírat si nos rukávem) a úhlednost (nosit vyžehlenou košili)¹⁶.

Dobrá výchova v sobě zahrnuje umožňovat dítěti správně se chovat k sobě, k rodičům, ke starším, k mladším, k učitelům, nevědoucím, přátelům, nepřátelům, ctěným, k darebákům, tj. ke všem elementům jednoho reálného a dynamického života a také tímto způsobem zaštitit sebe sama i druhé od eventuální emocionální, či materiální škody, která mu může být způsobena, nebo kterou může ono zapříčinit.¹⁷

Nahlížeje na to v daném kontextu, nejlepší věcí, kterou může člověk zanechat svým dětem jsou správné systémy myšlení. V případě, že člověk nemá v úmyslu děti naučit správným systémům myšlení, ať radši děti nedělá vůbec. Jsou i jiná hobby. Například udělat si sněhuláka.

Edin Tule je bosenský islámský učenec, publicista, psycholog a sociolog. Narodil se 8. 2. 1976 v německém Tuttlingenu, v letech 1992-1997 studoval na všeobecné střední škole Religious Institutu v Kuvajtu. V letech 1998-2002 získává bakalářský a později i magisterský diplom na International Islamic University v Kuala Lumpur v Malajsii. Plyně hovoří kromě bosensštiny zéž anglicky, německy, turecky a arabsky. Zabývá se sociální psychologií, islámskými otázkami, problémy globalizace, proměnami v moderních společnostech, vzdělávací psychologií, psychologií náboženství a sociální spravedlností v rozvinutých a rozvojových zemích. Od roku 2002, kdy absolvoval univerzitu, přispívá do mnohých časopisů a aktivně se účastní v diskuzích, seminářích a přednáškách ve světě.

---

¹⁶ Dobrá výchova se mezi Bosňáky (a mezi Čechy a Slováky nejinak – pozn. čs. překladu) vztahuje na to, že nám sousedství, jakožto hlavní parametr pro správné a chybné, říká, jak vypadá a má vypadat krásně vychované dítě, i když nám to stejné sousedství stejně „krásně“ tyto „krásně“ vychované děti vraždí.

¹⁷ Znamená-li to pak, že rodiče, kteří neumožnili svým dětem zaštitit sebe a své domovy např. od nukleárního útoku, nemají správnou výchovnou metodu a že jejich děti jsou nevychované? Jednou jeden mudrc pravil: „Bosňáci, redefinujte vlastní výchovné metody a metody vychovatelů, ke kterým vaše děti posíláte, protože jsou chybné. Masové hroby a dlouhá historie svědčí.“ (zamyslet se a redefinovat je mohou i Středoevropané, neboť i jim to bude ku prospěchu – pozn. čs. překladu)